

Jean Frijns

Waar staan we?

Pensioen symposium 19 april 2023

Waar komen we vandaan?

- Ondernemer biedt pensioenregeling aan en neemt verplichting op balans
- Onhoudbaar model
  - Financiële markten straffen grote pensioenverplichtingen af
  - Lagere rente maakt pensioenen duur (tenzij meer aandelen)
  - Voortgaande vergrijzing leidt tot stijging ratio verplichtingen/loonsom
  - Paternalistisch systeem botst met flexibilisering arbeidsmarkt en met individualisering
- Oplossingen (via Cie Goudswaard, SER rapport)
  - Risico's verschuiven naar deelnemers (CDC of individueel DC)
  - Versobering (middelloon, versterkt nominale karakter)

FTK is stoorzender

- FTK zet korte termijn solvabiliteit voorop en maakt die afhankelijk van actuele markttrente
  - Grote kans op overreacties: instabiel systeem:
  - Zet verhoudingen tussen generaties op scherp (10 jaar niet indexeren en forse premieverhogingen)
  - Geldillusie: oppotten bij lage inflatie/rente en potverteren bij hoge inflatie/rente
- Hard nominaal DB systeem: tegen trend in.
  - Indexatie en premies sluitpost: grote volatiliteit
  - Kritiek IMF: niet transparant en onvoorspelbaar
- Maar maakt geesten rijp voor overgang naar nieuw systeem

Doelstellingen WTP vaag en fluïde

- Doelstellingen Goudswaard en SER
  - Verschuiven risico's naar deelnemer(s) en stabiele premies
  - Transparantie en keuzemogelijkheden voor individu;
- Pensioenakkoord en WTP
  - Koopkrachtiger pensioen (tov van wat?)
  - Evenwichtig (tov van wat?)
- Terzijde: waarom van individualisering niet duidelijk
  - Duidelijke eigendomsrechten?
  - Afkeer van intergenerationele overdrachten: solidariteit wordt te duur?
  - Individuele financiële planning?

Complexiteit is troef

- Collectieve uitvoering en complexe toerekening
  - Beschermingsrendement past binnen nominaal kader
- Invullen criterium evenwichtigheid doorgeschoven naar bestuur pf
- Geen keuzemogelijkheden en geen afstemming op individuele situatie
  - Vaststellen risico preferenties wordt mechanische exercitie
- Pensioenpotjes blijven eigendom pf
  - Deel verdwijnt in solidariteitsreserve
  - Nabestaanden pensioen is onnavolgbaar

Institutionele kaders: collectief of individueel?

- Collectief: nodig voor stabiele en betaalbare pensioenen:
  - Meer nadruk op budgetvergelijking (cash flows): stabiliteit
  - Hoge allocatie naar aandelen binnen kapitaaldeel: betaalbaar
  - Brede risicobasis en derhalve grote collectieven
- Keuze voor individueel stelsel
  - Sterk argument zijn heldere eigendomsrechten
  - Maar individueel maatwerk nodig: financiële planning
  - Kan in aanvulling op breed omslagstelsel
- WTP lijkt weinig doordachte mix van collectief en individueel

Governance blijft zwak

- Dominante rol sociale partners miskent grote gewicht post-actieven
- Spanning tussen trustee rol van pf bestuur en rol als opdrachtnemer van sociale partners
  - Petten probleem
- Rol toezichthouder (DNB)
  - Te grote rol in voorbereiding wetgeving holt rol parlement uit
  - Gaat op stoel bestuur pf zitten
  - Belangenconflicten: monetaire autoriteit en hoeder van belangen pensioenfonds deelnemers